

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 19

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Týsdagin 7. apríl 1951

Bladið verður bflagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

25. árg.

Í ÓFØRI

Okkara fiskimenn eru komnir í eitt tilfelli óföri, at deyðin er vísur, um henda leiðin verður fylgd í framtíðini.

Fiskivinnan er hövuðsvinnuvegur okkara, og hon ber seg ikki.

Skulu okkara fiskimenn framvegis verða einsamallir um at bera útreiðslurnar til alt tað, ið fiskivinnuni tørvar til keyp av fiskifórum, viðlíkahald og allar driftsútreiðslur, so verður endin tann, at okkara fiskimenn verða at sigla fyrri onga lön og endarnir rökka ikki saman hvørki hjá reidarunum ella fiskimonnum.

Við øðrum orðum kunna vit siga, at okkara føroyska samfelag er komið í óföri.

Tað sigur seg sjálv, at fiskimenn verða troyttir av at váða lívið og slíta seg út fyrri hungurslön. Fylgjan verður tann, at unglingar rýma burtur hagar teir fáa betri kor og gamlir menn leggja seg á land at royna at fáa sær eitt hvat at gera á landi, heldur enn at fara til sjós og koma longri og longri niður í skuld.

Fylgjan verður tann, at fiskiförini verða ómannað, at veiðislitid verður minni og minni, inn til alt smokkar burtur í einki.

Í allan vetur hava vit togast um trolarasáttmálar uttan nakað úrslit. Reidarar hava hildið fram, at teir kunna ikki lata trolararnar sigla, uttan so er, at manningarnar fara fyrri minni lön enn tann, ið verið hevur.

Ímóti hesum hava vit ført fram, at tað ber ikki til at minka lønirnar, meðan vöruprísir standa við og enn tá hækka.

Soleiðis hava hesir báðir partar staðið yvir fyrri hvørjum øðrum í fleiri mánaðar.

Nú ið eg eri farin úr Havnini og tessvegna ikki havi lutikið í tingingunum, frætti eg, at nýggjur ísfiskasáttmáli er gjørdur.

Tað er lætt at siggja, at fiskimenn í flestum förum verða at fáa væl minni inntøku enn áður. Hetta er harmiligt at frætta, tá ið vit vita, at fiskimannsins inntøkur vóru so út av lagi lágar, at tær lógu langt niðan fyrri tað inntøku-mark, sum neyðugt er fyrri at liva eitt toliliga menniskjansligt lív.

Hetta skal ikki verða sagt fyrri at ósa nakran upp ella fyrri at minka um teir menn, sum hava umbodað fiskimenninar teir seinastu dagarnar. Men verunleikin

er so dapur og tungur, at ikki ber til hjá mær at vera heilt tigandi.

Eg skilji teir menn, sum vegna fiskimannastættin hava gingið við til hetta, soleiðis at teir vilja royna at fáa javnvág (balanca) í driftina við at fiskimenninir ganga niður í lön.

Spurningar melda seg tessvegna sum t. d.

1. Hvussu verður vordið við hushaldi fiskimannsins?
2. Hvussu verður vordið, tá ið fiskimenn okkara ár eftir ár sækka longri og longri niður í skuld?
3. Hvussu verður vordið, tá ið teir føroysku unglingarnir rýma burtur, tí livilíkindini her á landi versna ár eftir ár?
4. Er eingin onnur farbar leið fyrri at fáa javnvág í fiskidriftina enn tann, at skerja inntøkur fiskimannsins so langt niður, at vandi er fyrri, at teir missa ídni og hugin at sigla við føroyskum veiðuförum?
5. Rokna menn við, at betri möguleiki er fyrri javnvág í driftini, um so er, at unglingar og menn á besta aldri rýma av skipunum?

Eg vildi fegin, at onkur royndi at svara á hesar spurningar, fyrri at vit kundu sæð hetta mál frá fleiri síðum.

J. H. Danbjørg.

Arbeiðarar og fiskimenn

Tað er ein ramur verunleiki, at inntøkur arbeiðarans og fiskimannsins eru so lítlar í dag, at tað er ógjörlikt at liva av hesum, og verri og verri verður fyrri hvønn dag, ið gongur.

Tað er eyðsæð, at næsta prístal verður at förka lønirnar hópin niður eftir tó at vörurnar eru og verða eins dýrar og áður. Hetta ljóðar ótrúlikt, men kortini er tað soleiðis.

Tær vörur, sum prístalið verður roknað eftir, skulu dýrkast við tolli og tilfukum. Merkiligt, at vörur sum klæðir og tilfukt ikki skal ávirka prístalið, og tó verða tollaðar.

Arbeiðarar ætla ikki longur at finna seg í hesum. Teir menn, sum landinum stýra, munnu óivað trúgva, at arbeiðararnir eru so tápligir, at teir ikki skilja, hvussu prístalið verður útroknað, men so tápuligir eru vit kortini ikki. Mangir arbeiðarar og fiskimenn hava verið so góðvarmir, at teir á valdegnum hava givið stemmu sína til teirra sum nú stýra í Føroyum, men harfyri skulu teir høgu harrar ikki rokna við, at teir til eina og hvørja tíð lata seg hála upp eftir oyrunum eins og óvitar lyfta kaninum. Nei, nú kann tað vera nokk av hesum leikinum. Nú

krevja vit okkara rätt.

Vit lata okkum ikki narra til at rokna við einum prístali, sum teir stóru finna uppá at ala fram til frama fyrri teir, sum nógv eiga ó til tap fyrri okkum, sum ov-lítið hava frammanundan.

Onkur sigur og skriar, at fiskimenn skulu fáa vinning av tí, sum vit arbeiðarar missa, men fiskimenn liva ikki leingi av hesum, tí teir hava so lítla inntøku at vit arbeiðarar tola ikki at missa so miklið, at fiskimenn kunna liva av tí, nei, tá doyggja arbeiðarar og fiskimenn liva heldur ikki. Latum okkum heldur standa saman sum brøður, vit arbeiðarar og fiskimenn og styðja hvør annan, so bæði arbeiðarar og fiskimenn kunnu fáa livilig kor.

Arbeiðarar og fiskimenn standið saman.

Ognarleysir á landi og sjógvi fylkist.

Arbeiðari.

verið. »Rhoar« var komin upp við gævum dönum, ið ynsktu at kanna stöðuna, og teir høvdu sent boð eftir monnum at koma á tal við seg um ta politisku stöðuna.

Tá ið Jóhann Poulsen kom umborð í »Rhoar« er fyrsta orð hansara: »Her lades alt háð ude!« Hann gav sambands og »samhøgrigheds« politikkin upp við fyrsta tað besta slisnið og krígsrokkið.

Var har nógv verulig samhøgrigheds-kennsla tilsteðis?

Óg sambandið og »Dimmalætting« tykjust ongatíð at hava verið ídnari enn nú til at spæla Lokarolluna móti øllum, sum ikki eru í makkaraskapi við teimum.

Í eini av sínum oddagreinum — á donskum fyrri at allir danir skulu hava høvi at læra danafigginarnar at kenna — kastar »Dimmalætting« eftir javnaðarmonnum, at teir vilja sáða hat móti dönum, og við himmalvendum eygum takkar blaðið fyrri, at tað var sambandið og ikki javnaðarflokkurin, sum kom í samarbeiði við fólkaflakkin. Tí, sigur blaðið, hvat vildi ikki verið hent av illum móti »danskheden«, um hesir báðir (hatararnir!) komu at lagt ráð og høvur saman (móti dönum!).

Men lat okkum einaferð með alla siga hesum Loka í dansk-føroyska politikkinum:

Hesin spillisíður, hesin klagu-Framhald á 2. síðu.

LOKIÐ Í FØROYSKUM POLITIKKI

Danir, ið hava gjørt sær ómak at kanna føroysk-donsku viðurskiptini, ásanna, at hin stóri Lokin, ið við spillutunu og sleiskni sínum meir enn nakar annar hevur sett ilt ímillum danskarar og føroyingar, hevur verið Dimmalætting og mangir av sambandsins oddafiskum.

Sína privilegeraðu stöðu hevur »Dimmalætting« brúkt til at leggja allar, ið ikki hava bygt seg inn undir sambandsins afturhaldsklíku, sum hatarar av øllum, sum er danskt. Óg vit vita — t. d. frá »Landstingskommissionens betænkning« — at einstakir oddafiskar sambandsins einki spardi fyrri at dálka mótsöðumenninar og brennimerkja teir sum svikjarar av »samhøgrigheden«.

Soleiðis bar sambandið seg at, áðrenn javnaðarflokkurin kom upp í føroyskan politikk.

Soleiðis hevur sambandið borið seg at móti javnaðarmonnum og teirra hátti fyrri samarbeiði við danir.

Ja, vit kunnu bart út siga, at sambandið í roynd og veru aldri hevur haft annan samvinnupolitikk við danir — við »samhøgrigheds« sum mið og mál. Tí royndirnar prógva, at tá ið á hevur staðið, hevur tað ikki lagt lag í annað enn at fremja sín konservativa stórmannapolitikk. Bara fyrri at taka eitt dømi: hvussu legði »Dimmalætting« seg ikki í andrøðri móti, at danskir og føroyskir arbeiðarar gjørdust felagsmenn til verju fyrri lønstrið teirra eins og danskir og føroyskir lærarar og læknar eru vörðir felagsmenn til verju fyrri teirra lønarinteressur! Tá lovaði »Dimmalætting« og sambandið bál og brand og vóru við at siga upp »huldskab og troskab« móti dönum, um danskir arbeiðarar komu upp í lønstrið ið Føroyum.

Hvør minnst ikki tey veingjaðu orð Jóhann Poulsens, ið nú situr sum formaður sambandsflokksins:

Atkvøðan tann 14. apríl hevði